

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Διασκευασμένο κείμενο από άρθρο στο Διαδίκτυο

Σχολικός Εκφοβισμός

Όσο και αν μας φαίνεται εντυπωσιακό το φαινόμενο του εκφοβισμού δεν ξεκίνησε να υφίσταται και να εντοπίζεται στις μέρες μας, παρόλο που αρκετοί συμπολίτες μας δείχνουν να πέφτουν από τα σύννεφα με διάφορα περιστατικά που προκύπτουν. Ο εκφοβισμός, γενικά, αλλά και ο σχολικός εκφοβισμός ειδικότερα είναι έννοιες οι οποίες απασχολούν την επιστημονική κοινότητα για δεκαετίες.

Η ιστορία του όρου εκφοβισμός, κατά τον Ken Rigby, εμφανίζεται παράλληλα με την ανθρωπότητα και το εν γένει χαρακτηριστικό της επιβολής του ισχυρού στον αδύναμο. Προχωρώντας την προσπάθεια κατανόησης της έννοιας του εκφοβισμού θα παρατηρήσουμε πως το φαινόμενο εντοπίζεται σε πολλά σημεία της καθημερινής δραστηριότητας των ανθρώπων, όπως στους χώρους εργασίας, στις φυλακές, στις ένοπλες δυνάμεις ακόμα και στην πολιτική και τις διακρατικές σχέσεις.

Για να κάνουμε το παρόν άρθρο πιο επίκαιρο και πιο συγκεκριμένο, αντιλαμβανόμαστε ότι και ο εκφοβισμός στο σχολικό πλαίσιο δεν είναι παρά μία σπίθα από την φωτιά που καίει την ανθρώπινη δραστηριότητα. Ωστόσο, λόγω της ιδιομορφίας του σχολείου οι πρώτες έρευνες και οι πρώτες προσπάθειες αντιμετώπισης του φαινομένου έγιναν σε σχολεία της Σκανδιναβίας την δεκαετία του 1970. Έτσι, λοιπόν, το σχολικό πλαίσιο αποτέλεσε την φυσική αφετηρία διερεύνησης και καταπολέμησης του φαινομένου λόγω του θεσμικού αλλά και ουσιαστικού του ρόλου σε μία κοινωνία.

Ο σχολικός εκφοβισμός είναι μία επιθετική συμπεριφορά και μάλιστα τόσο γνώριμη όσο και η πληθώρα των επιθετικών συμπεριφορών που γνωρίζουμε από την καθημερινότητά μας. Πολλοί ενήλικες έχουν εμπειρίες και βιώματα ως παιδιά με περιστατικά σχολικού εκφοβισμού (είτε ως θύτες, είτε ως θύματα), ενώ τα τελευταία χρόνια 3 στα 10 παιδιά φαίνεται να εμπλέκονται σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού με οποιονδήποτε ρόλο. Επίσης, αξίζει να αναφέρουμε πως έρευνες στα τέλη της δεκαετίας του 1990 ανέδειξαν και δύο ακόμη πτυχές στην ουσία του φαινομένου, αυτήν της προμελετημένης επιθετικότητας και αυτήν της αντιδραστικής επιθετικότητας. Στην πρώτη περίπτωση οι ερευνητές μιλούν για μη θυμωμένη προσανατολισμένη στο στόχο επιθετική συμπεριφορά, ενώ στην δεύτερη περίπτωση παρατηρείται η ύπαρξη θυμού και η μεταστροφή του θύματος σε θύτη, δηλαδή επιθετικότητα με την λογική των αντιποίνων.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν απλά μία προσπάθεια αφενός να αναδειχθεί η ιστορικότητα του φαινομένου σε επίπεδο κοινωνίας και αφετέρου να εισαχθούν κάποιες έννοιες και πτυχές του με σκοπό την ευαισθητοποίηση όπου χρειάζεται, αλλά και την απευαισθητοποίηση όπου απαιτείται. Εάν επιζητούμε χρήσιμο ρόλο στην κοινωνία μας, αυτό που χρειάζεται να κάνουμε, όταν παρατηρήσουμε φαινόμενο σχολικού εκφοβισμού, είναι να το αναφέρουμε επισταμένως στον όποιο αρμόδιο ανάλογα με τον τόπο που λαμβάνει χώρα. Ακόμη, αυτό που σε δεύτερο χρόνο απαιτείται να πράξει κανείς είναι να επισημάνει στο θύμα την ανάγκη να μοιραστεί το βίωμα με έναν ειδικό ψυχικής υγείας. Τηρώντας την παραπάνω διαδικασία είναι το ελάχιστο που μπορούμε να προσφέρουμε στο

μέλλον της κοινωνίας μας, προστατεύοντας τα παιδιά μας από νοσηρές συμπεριφορές που μόνο στόχο έχουν να υπονομεύουν την συνοχή του κοινωνικού ιστού.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

A1. α. Να παρουσιάσετε περιληπτικά το περιεχόμενο των παραγράφων 4 και 5 σε ένα κείμενο 50-60 λέξεων (μον. 12).

β. Να αναγνωρίσετε τον τρόπο και τα μέσα πειθούς που χρησιμοποιεί ο συντάκτης του κειμένου στη 2η παράγραφο παραθέτοντας ένα χωρίο σε κάθε περίπτωση (μον. 3).

Μονάδες 15

2η δραστηριότητα

A2. α. «Ο σχολικός εκφοβισμός ... αντιποίνων.» Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη (θεματική περίοδος, λεπτομέρειες/σχόλια, κατακλείδα περίοδος) (μον. 3) και τους τρόπους ανάπτυξης της 4ης παραγράφου (μον. 6).

β. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις στις παρακάτω φράσεις/προτάσεις:

- «... να εντοπίζεται στις μέρες μας ...»
- « ... φυσική αφετηρία διερεύνησης και καταπολέμησης του φαινομένου... »
- « ... η πληθώρα των επιθετικών συμπεριφορών ... »

(μον. 6).

Μονάδες 15

3η δραστηριότητα

A3. Το κείμενο πραγματεύεται το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού. Σε άρθρο (200-250 λέξεις) που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας να παρουσιάσετε τις επιπτώσεις του φαινομένου και να προτείνετε τρόπους για την αντιμετώπισή του, αξιοποιώντας και στοιχεία του κειμένου που σας δόθηκε.

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Χέρμαν Έσσε, Ντέμιαν, απόσπασμα.

Ντέμιαν

Πιστεύω πως το σφύριγμα του Κρόμερ θα με τρώμαζε ακόμα και σήμερα αν το άκουγα στα ξαφνικά. Δεν υπήρχε σκέψη, παιχνίδι ή απασχόληση που να μη διέκοπτε το σφύριγμά του, εκείνο το σφύριγμα που με είχε κάνει σκλάβο του κι έγινε της μοίρας μου πεπρωμένο. Συχνά, τα γλυκά όλο χρώμα φθινοπωρινά απογεύματα πήγαινα στο μικρό αγαπημένο μας κήπο με τα λουλούδια και μια

αλλόκοτη παρόρμηση με έσπρωχνε να ξαναγυρίσω στα παιχνίδια του παλιού καιρού, τότε που ήμουνα μικρό αγόρι. Φανταζόμουν πως ήμουν μικρότερος, καλός, αθώος, ειλικρινής και προφυλαγμένος, όμως στο μέσο του παιχνιδιού το σφύριγμα του Κρόμερ, απαίσια τρομαχτικό, με ξάφνιαζε μ' όλο που το περίμενα, αντηχούσε από κάπου εκεί διακόπτοντας τα παιχνίδια μου και γκρεμίζοντας τα όνειρά μου. Τότε έπρεπε να φύγω και να ακολουθήσω τον βασανιστή μου σε συνοικίες φριχτές, να του δίνω αναφορά και να τον αφήνω να με βασανίζει για χρήματα. Η ιστορία εκείνη κράτησε μόνο μερικές εβδομάδες που ωστόσο μου φάνηκαν χρόνια, ολόκληρη αιωνιότητα. Σπάνια μπορούσα να εξοικονομήσω κάποιο κέρμα των πέντε πφένιχ¹ ή κανένα ασημένιο νόμισμα που το έκλεβα από το τραπέζι της κουζίνας, σαν άφηνε εκεί η Λίζα το καλάθι με τα ψώνια. Κάθε φορά δεχόμουν την επίπληξη του Κρόμερ και ένα σωρό περιφρονητικά λόγια για μένα. Εγώ ήμουν εκείνος που τον κορόιδευε, που τον στερούσε από τη νόμιμη περιουσία του! Τον έκλεβα, τον έκανα δυστυχισμένο! Λίγες φορές είχα νιώσει τόσο βασανισμένος, ποτέ άλλοτε τόσο απελπισμένος ή εξαρτημένος από κάποιον άλλον.

Καθώς πολλές φορές πήγαινα στο βασανιστή μου δίχως χρήματα, άρχισε να σκαρφίζεται άλλους τρόπους για να με παιδεύει. Με έβαζε να δουλεύω για λογαριασμό του. Τα διάφορα θελήματα που έπρεπε να κάνει για τον πατέρα του τα φόρτωνε σε μένα. Ή μου ζητούσε να πηδάω δέκα λεπτά στο ένα πόδι ή ακόμα να καρφίτσώνω παλιόχαρτα στα πανωφόρια των περαστικών. Τούτα τα μαρτύρια συνεχίζονταν πολλές νύχτες στον ύπνο μου, καθώς έπλεα στον ιδρώτα μετά από έναν εφιάλτη.

Αρρώστησα. Οι εμετοί συνέχιζαν, κρύωνα εύκολα, μα τις νύχτες γινόμουν μούσκεμα στον ιδρώτα.

1. Υποδιαίρεση γερμανικού νομίσματος αντίστοιχη των λεπτών του ευρώ.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

B1. Να παρουσιάσετε σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων το κεντρικό πρόσωπο του αποσπάσματος και το πρόβλημα που το απασχολεί.

Μονάδες 15

2η δραστηριότητα

B2. α. Να αναγνωρίσετε το είδος του αφηγητή (μον. 2) και να εντοπίσετε δύο αφηγηματικούς τρόπους δίνοντας από ένα παράδειγμα μέσα από το κείμενο για καθέναν από αυτούς.
(μον. 4).

β. Να αναγνωρίσετε τα ακόλουθα σχήματα λόγου και να παρουσιάσετε τη λειτουργία τους στο κείμενο.

«Δεν υπήρχε σκέψη, παιχνίδι ή απασχόληση που να μη διέκοπτε το σφύριγμά του, εκείνο το σφύριγμα που με είχε κάνει σκλάβο του...» (μον. 3).

«... κανένα ασημένιο νόμισμα που το έκλεβα από το τραπέζι της κουζίνας, σαν άφηγε εκεί η Λίζα το καλάθι με τα ψώνια.» (μον. 3).

«Τα διάφορα θελήματα που έπρεπε να κάνει για τον πατέρα του τα φόρτωνε σε μένα.» (μον. 3)

Μονάδες 15

3η δραστηριότητα

B3. Ο ήρωας του αποσπάσματος φαίνεται να βιώνει μία προσωπική τραυματική εμπειρία. Σας βρίσκει σύμφωνους η στάση του; Ποια θεωρείτε ότι πρέπει να είναι η διαχείριση ανάλογων φαινομένων από τους νέους της εποχής μας; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 20

Επαναληπτικές πανελλαδικές εξετάσεις ημερησίων και εσπερινών ΕΠΑΛ.